

Türkiye Model Olabilir mi?

İçeriği Yazan: [Ata ATUN](#) [1] Zaman: Salı, 08/03/2011 - 16:18

Kuzey Afrika'da ve Orta Doğu'da yaşanan halk hareketlerinden sonra buralarda kurulacak yeni rejimlere Türkiye model olabilir mi sorusu, genel de tüm siyasilerin kafasında olan ve yanıtı aranılan bir konu.

Türkiye'nin 2011 yılında ulaştığı demokrasi anlayışı ve ekonomik konumu elbette ki iktidardaki yöneticileri, buna diktatörleri de denilebilir, değiştirmek için halk hareketi başlatmış ülkelere en iyi örnek olacaktır.

Türkiye, özgürleşmeye, eşit insan haklarına sahip olmaya ve halk oyu ile seçilmiş adil bir yönetime sahip olmaya çalışan bu ülkeler için rol model işlevi görebilecek bir demokrasi örneği ve de nüfusunun yüzde 99'u Müslüman.

Bu görünümü ve yapılanması ile Müslüman ülkelerde demokrasi uygulanabilir tezini doğruluyor. Üstelik ekonomisi de Avrupa'nın 6., dünyanın da 16. Büyük ekonomisi.

75 milyonluk nüfusu ve yüzde 10'luk ekonomik büyüme oranıyla Türkiye, bütün Akdeniz'de ve Orta Doğu'da yumuşak görünümlü ama sağlam gücünü kolayca yansıtan demografik ve ekonomik bir güç konumunda.

Ayrıca Osmanlı İmparatorluğunun Kuzey Afrika ve Orta Doğu'yu yüzyıllarca sorunsuz yönetmiş olması da bir başka çekim ve örnek olmak konusu.

Cezayir Cumhurbaşkanı'nın yıllar önce İngilizlerin Ortak Refah Ülkeler Topluluğu (Commonwealth Countries), Fransızların da Fransızca Konuşan Ülkeler Topluluğu (Frankofan) var da niye Osmanlı Ülkeleri Topluluğu yok diye ettiği sitem hala akıllarda.

Bu sitem bile kendi başına Osmanlı Devleti'nin bir devamı addedilen Türkiye'ye duyulan sempatinin ve güveninin bir çeşit dışa vurumu.

Tabii işin bir de “ama”sı var.

Türkiye’deki yedi yüz yıldan fazla olan devlet geleneği, tarihi birikimi, Türk halkının yaşam tarzı, demokratikleşme süreci, insan hakları standardı, liberal ekonomisi, Sufi geleneği ve Avrupa Birliği süreci, Türkiye’yi Kuzey Afrika ve Orta Doğu ülkelerinden kesin çizgilerle ayırıyor.

Evet, Türkiye şu anda Cebeli Tarık’tan Afganistan’a kadar, özellikle de Arapça konuşan ülkelerde çok popüler ve bu popülerliği, onu “imrenilen ülke, ilham kaynağı, Araplar tarafından hayranlık duyulan ülke” haline getirdi ama bu ülkelerde yaşayan insanlar ve onların yeni yöneticileri bir anda aradaki neredeyse yarım asırlık farkı kapatabilecek yapıda değil.

Üstelik Arap ülkelerinin birçoğu farklı aşiretlerden oluşmuş ve aşiretlikten devletliğe bir gecede geçebilmeleri de olanaksız.

Irak bu varsayımın en güzel örneği. Saddam döneminde neredeyse 41 aşiretin bir araya gelmesinden oluşmuş olan Irak Devleti, ABD’nin Irak’ı işgalinden sonra pirilli (misket) gibi dağıldı. Hala daha toparlanabilmiş değil. Hala daha ABD, kendi ülkesinde yüzyıllar önce kurduğu ve aksamaması yürüttüğü demokrasiyi, ne para zoruyla ne de silah zoruyla Irak’ta kuramadı. Zaten kuramazdı da. Irak halkının kendine özgü yaşam ve kavram tarzı ile bağdaşmayan bu sisteme uyum göstermesi olanaksızdı. Nitekim de öyle oldu.

Şimdi teorik olarak Irak 3,5 parça. Sünniler, Şiiler, Kürtler ve Türkmenler... Ama Türkmenler hariç geriye kalan 3 parça kendi içinde birliği kuramamış vaziyette. Sünni aşiretler bir araya gelememişken aynı şekilde Şii aşiretlerle Kürtler de kendi aralarında yekvücut olabilmiş değil.

Libya ise bir başka örnek... Her aşiret bir şehre hâkim ve herkes ayrı telden çalışıyor. Büyük bir olasılıkla uzun yıllar Libya’da kendi içinde bütünlüğü sağlayamayacak.

Tüm bunların hepsinin üstünde de, Arapça konuşan ülkelerdeki mevcut yöneticiler, Türkiye’nin kendi halkının gözünde model haline gelmesinden hoşnut değil.

Türkiye modelinde yöneticiler serbest irade ile sandıktan çıktığından Türkiye benzeri bir demokrasi de şeyhlik, prenslik, emirlik gibi vasıflar olamayacağından yaşam boyu oturdukları koltuktan gitmek korkusu var içlerinde.

Tüm bu gerçekler alt alta toplandığında, Türkiye’nin model olabileceği ama taklit edilemeyeceği ortaya çıkmakta.

Her ülke kendi geçmişine, kültürüne ve kafa yapısına göre kendi sistemini oluşturmak zorunda kalacak. Yani değişen pek bir şey olmayacak. Mübarek

gidecek, Hasan gelecek, Kaddafi gidecek, Hüseyin gelecek ama ilk günkü bayramdan sonra yönetim tarzı gene aynı tas aynı hamam olacak, eski SSCB devletlerinde yaşayan halkın neredeyse üçte ikisinin günümüzde Rus idaresini ve komünizmi aradıkları gibi.

Prof. Dr. Ata ATUN
Ata.atun@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Dış Siyasa](#) [2]

Kaynak URL (20/04/2024 - 06:13 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/turkiye-model-olabilir-mi>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/ata-atun>

[2] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/dis-siyasa>